

Pärnu maakond Tori vald

Rääma raba Sauga aleviku ümbruse

kõrgendatud avaliku huviga ala
metsatööde plaan aastaks 2024-2033

projekt

Koostaja: Aliis Kevvai

15. september 2023

Sisukord

<u>I</u>	<u>Ülevaade Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala riigimetsast</u>	<u>4</u>
<u>II</u>	<u>Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel</u>	<u>7</u>
<u>III</u>	<u>Metsade majandamise plaan Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala riigimetsades aastatel 2024–2033</u>	<u>8</u>
<u>IV</u>	<u>Mõisted</u>	<u>17</u>

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleks elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamik Eesti metsadest on poollooduslikud, inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsa hooldamise tööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puud raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Metsast puude ühekaupa ja aegamööda raiumist pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Selliselt raiudes ei jätku paljudes kasvukohtades noortele puudele kasvamiseks piisavalt valgust ja toitaineid. Looduslikult asustavad hõredamaks raiutud ala kiirekasvulised lehtpuud ja põõsad. Selliselt varjus ei saa kuused ja männid kasvada.

RMK-l tuleb metsa majandamisel leida tasakaal kahe vastandliku huvi vahel. Ühelt poolt on vaja uuendada ja hooldada metsa, toota puitu ning teenida riigile tema varalt järjepidevalt tulu. Teisalt tuleb arvestada kohalike elanike huviga säilitada nende senine elukeskkond võimalikult puutumatuna.

I Ülevaade Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala riigimetsast

Oleme kohaliku omavalitsusega hinnanud, et Rääma raba Sauga aleviku ümbruse mets on kõrgendatud avaliku huviga (KAH) mets ning määranud ala piirid. Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala pindala on 45,1 ha (tabel 1, kaart 1).

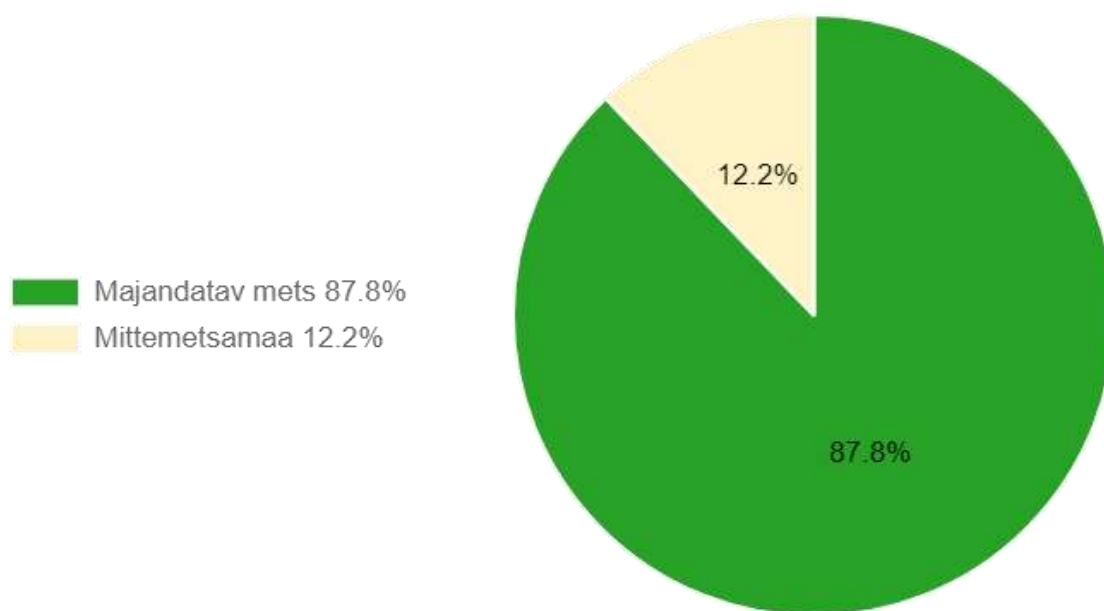
12,2% on mittemetsamaad (nimetatud alal on elektriliin), seal metsamajanduslikke töid ei tehta. Kõrgendatud avaliku huviga alast oleme välja jätnud raba, k.a rabaala metsa keskel, kus metsamajanduslikke töid ei tehta.

87,8% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub seadustega seatud piirangute ja metsade säästva kasutuse põhimõtete alusel.

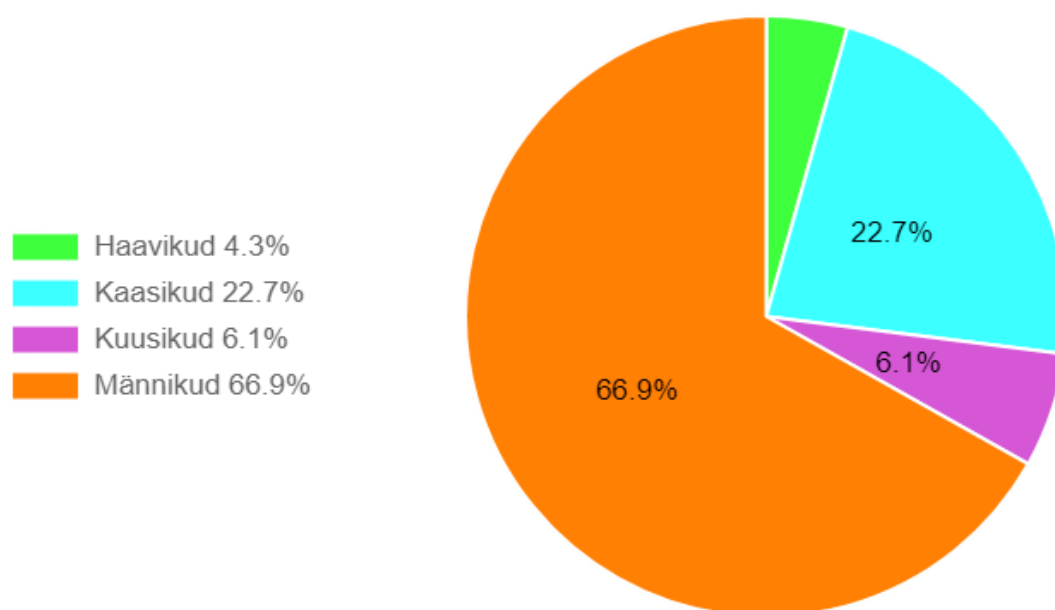
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga alal

Rangelt kaitstav mets	-
Mittemetsamaa	5,4
Kokku	5,4
Majandatav mets	39,7
Kõik kokku	45,1

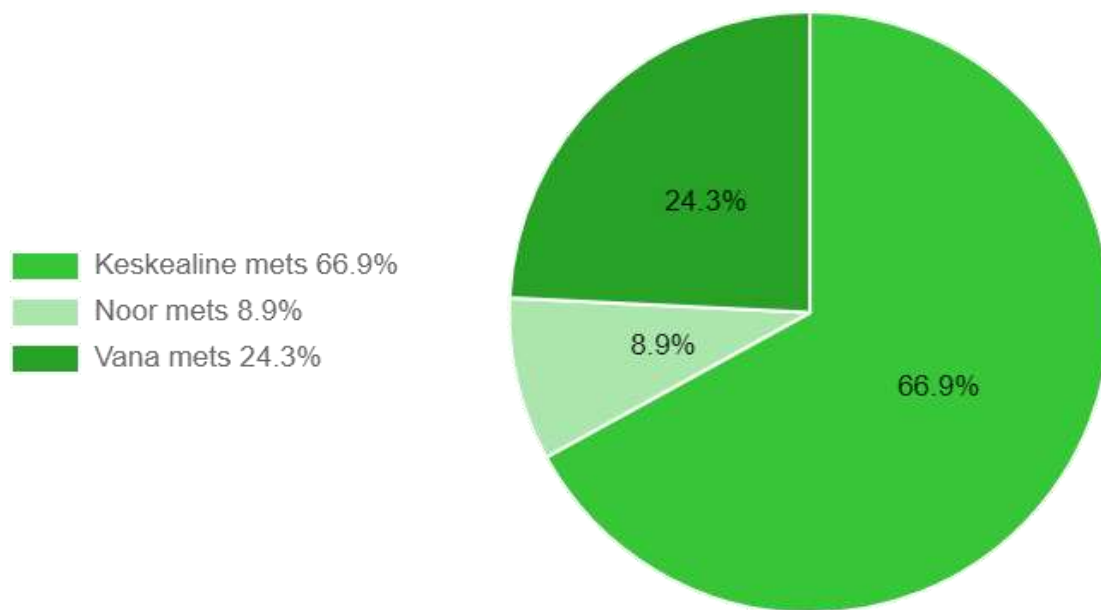
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 39,7 ha. Nendest metsadest enamiku moodustavad männikud, järgnevad kaasikud ning vähesel määral esineb kuusikuid ja haavikuid (joonis 2). Üle poole alal kasvavatest metsadest moodustavad keskealised männikud. Veidi vähem kui kolmandik on vana metsa, milleks on lehtpuu enamusega metsad. Vähesel määral (alla 10%) on noori metsi, nii männi kui ka kuuse enamusega (joonised 3 ja 4).

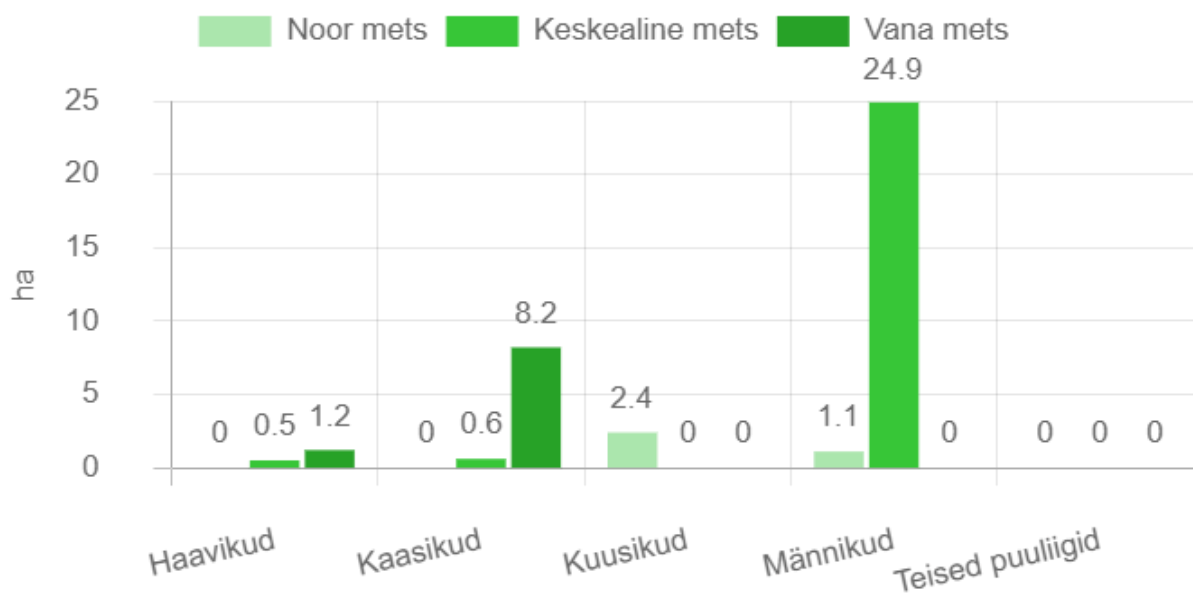
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse.

Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).

Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.

Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist eesmärgiga tagada puistute ühtlasem jagunemine erinevatesse vanusegruppidesse.

Põhimõtted, millest lähtume:

- Uue metsa paneme lankidele kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Esmajärjekorras raiume metsad, mis vajavad enim uuendamist või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeerime selliselt, et raiumist tuleks ette võtta võimalikult harva.
- Raielangid püüame võimaluste piires sobitada maastikku. Raiete puhul püüame vältida väljakujunenud metsamassiivide tükeldamist ning suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületa me väljakujunenud metsaradasid ja -teid.
- Lageraie puhul jälgime selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alusta me lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jätame lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades teeme hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

III Metsade majandamise plaan Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala riigimetsades aastatel 2024–2033

Selleks, et tagada Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga alal metsade püsimine, tuleb siinseid metsi hooldada ja järk-järgult uuendada. RMK uuendab metsi põhimõttel, et alal kasvaks tulevikus raiutud metsaga vähemalt samaväärne mets. Võttes arvesse seadusandluses toodud piiranguid, ala majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu, kasvutingimusi ning laekunud ettepanekuid oleme planeerinud teha erinevaid uuendusraieid kokku 6,9 ha ja harvendusraied kokku 7,6 ha (tabel 2).

Planeeritud metsatööd paiknevad kõik ühes kõrgendatud avaliku huviga ala servas. See tuleneb asjaolust, et ülejäänud kõrgendatud avaliku huviga alal kasvab enamikus keskealine mets, mis järgmisel 10 aastal hooldust ei vaja.

Metsatööde selgitused:

- Kvartal SJ002 eraldis 18 ja 19 lageraie

Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala metsatööde plaani koostamine on osutunud vajalikuks seoses Tallinn-Pärnu-Ikla maantee laiendusega. Selle käigus rajatakse kogujatee (magistraalteega paralleelselt kulgev tee, mis kogub liikluse kõrvalteedelt ja juhib liiklussõlmede kaudu põhiteele) osaliselt RMK haldusalas olevale Surju metskond 48 kinnistule ning kõrgendatud avaliku huviga alale. Kogujatee ehitusega kaob RMK-l ligipääs 0,3 ha metsamaale, mistõttu oleme pidanud mõistlikuks nimetatud ala uuendada enne tee valmimist. Tegemist on uuendusraie-ealise haava ja kase enamusega metsaga. Arvestades, et tulevikus me alale ligi ei pääse, oleme otsustanud seal teha lageraie. Selliselt on tagatud ka kindlam ohutus kogujateel liiklejatele (puuduvad ohtlikud puud, mis võiks tormidega teele kukkuda). Tööde käigus jätame alale kasvama minimaalselt 6 säilikpuud, mis on mõeldud bioloogilise mitmekesisuse tagamiseks. Raiutud alale istutame noored kased eesmärgiga kujundada kase enamusega mets (tabel 3), mis tagab tulevase metsa parema sanitaarse seisundi tuuletele avatud ja teede vahelisel alal.

- Aegärkne raie

Ülejäänud uuendusraied teeme aegjärksel meetodil ehk raiume metsa ülepinnaliselt hõredamaks nii, et uute puude kasvama hakkamiseks tekiks piisavalt toitaine- ja valgustingimusi. Raietööde järel jäävad alale kasvama ülepinnaliselt hajali paiknevad vanad

puud. Sealjuures säilitame suuremad ja elujõulisemad puud ning seeläbi püsib ka vana metsa ilme.

Nimetatud aladel kasvab lehtpuu enamusega (kas kask või haab) mets ning sealses kasvukohas tekib jõudsalt looduslikku uuendust lisaks vana metsa enamuspuuliigile (vastavalt kask ja haab). Seega jätame nimetatud alad looduslikule uuenemisele (vt tabel 3) ning tulevikus kujuneb seal erivanuseline segamets.

- Kvartal SJ002 eraldis 2

Eraldis 2 piirneb ühest küljest planeeritava kogujateega ning sellest lähtuvalt oleme otsustanud sel alal teha aegjärgse raie. Kuna pärast raiet jäävad alale ülepinnaliselt hajali kasvama vanad puud, säilib ka visuaalselt ilusam maastikupilt, eriti kui arvesse võtta, et teisel pool kogujateed oleme planeeritud lageraie.

- Kvartal SJ002 eraldis 1

Eraldis 1 on kõige lähemal Hirvela elurajoonile, seetõttu jätame eraldise Hirvepargi elurajooni poolsesse serva 10 m ulatuses raiumata (k.a alusmetsa) ehk säilitame puhvetsooni. Ülejäänud eraldisel teeme aegjärgse raie. Võttes arvesse, et nimetatud eraldis paikneb kõige lähemal elurajoonile, siis püüame jätta vanad puud nii tihedalt kui võimalik, aga nii, et siiski oleksid tagatud tingimused noorte puude kasvama hakkamiseks.

- Kvartal SJ002 eraldis 12

Eraldis 12 jääb suhteliselt kõrgendatud avaliku huviga ala keskele, kuid sellegi poolest oleme otsustanud ka sel alal teha aegjärgse raie. See tagab, et kogu kõrgendatud avaliku huviga alal on pärast metsatõid sarnane visuaalne ilme.

- Harvendusraie kvartal SJ002 eraldis 3 ja 11

Harvendusraie on vajalik keskealise metsa kasvutingimuste parandamiseks, välja raiutakse kasvus alla jäänud ja kehvema sanitaarseseisundiga puud. Kasvavama jäävatel puudel paranevad nii toitainete- kui ka valgustingimused.

- Raietööde läbiviimine

Raietõid oleme planeerinud teha 2024. aasta alguses külmunud pinnasega. Tõõde tegemiseks kasutame tavapärast tehnikat, mis sobib kõigi raiete tegemiseks. Raiejäätmed koondame kokkuveoteedele, mis lähevad läbi raies olevate eraldiste ehk tõõde käigus ei ole vaja sõita raba servas kulgeval pinnasteel.

Metsamaterjali laoplatsti oleme planeerinud rajada kvartal SJ002 eraldis 2 (orienteeruv asukoht on näha kaardil nr 3).

- Noore metsa hooldustööd

Kogu kõrgendatud avaliku huviga alal teeme ka noore metsa hooldust, mille eesmärk on tagada tulevaste, tervete metsade kasvatamine. Noore metsa hoolduse käigus isutatakse täiendavalt uusi noori puid, vabastatakse noori puid heina alt ning eemaldatakse ka kiirekasvulisi puid ja põõsaid, mis takistavad tulevikupuude kasvu.

Noore metsa hooldusvajadus sõltub palju konkreetsetest oludest, näiteks kasvukohast, puuliigist, ilmastikust. Seetõttu ei ole võimalik kirjeldada aastate lõikes noore metsa hooldust metsatööde plaanis. Planeeritud jooksva aasta noore metsa hooldustöödega on võimalik tutvuda RMK metsatööde kaardil, mis on leitav [RMK kodulehelt](#) või [Maa-ameti kaardirakendusest](#).

- Ettepanekutega arvestamine

Metsatööde plaani koostamisel võtsime arvesse esitatud ettepanekuid, esitatud ettepanekute ja RMK poolsete selgitusega, saab tutvuda [RMK kodulehel](#).

- Ala kirjeldus kümne aasta pärast

Aastaks 2033 moodustuvad enamiku metsadest jätkuvalt keskealised männikud, järgnevad lehtpuu enamusega vanad metsad ning vähesel määral (alla 10%) on noori metsi, nii männi, kuuse kui ka kase enamusega (joonis 8). Tulenevalt asjaolust, et aegjärksetel raietel säilitame ülepinnaliselt vanu puid ja neid edaspidi maha võtta ei plaani, on kõik sellised alad kirjeldatud vana metsana.

Järgmise kümne aasta jooksul väheneb vähesel määral kõrgendatud avaliku huviga ala pindala seoses Tallinn-Pärnu-Ikla maantee laiendusega, mille käigus rajatakse kogujateed osaliselt RMK haldusalas olevale Surju metskond 48 kinnistule ning kõrgendatud avaliku huviga alale.

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha) Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala riigimetsades 2024-2033

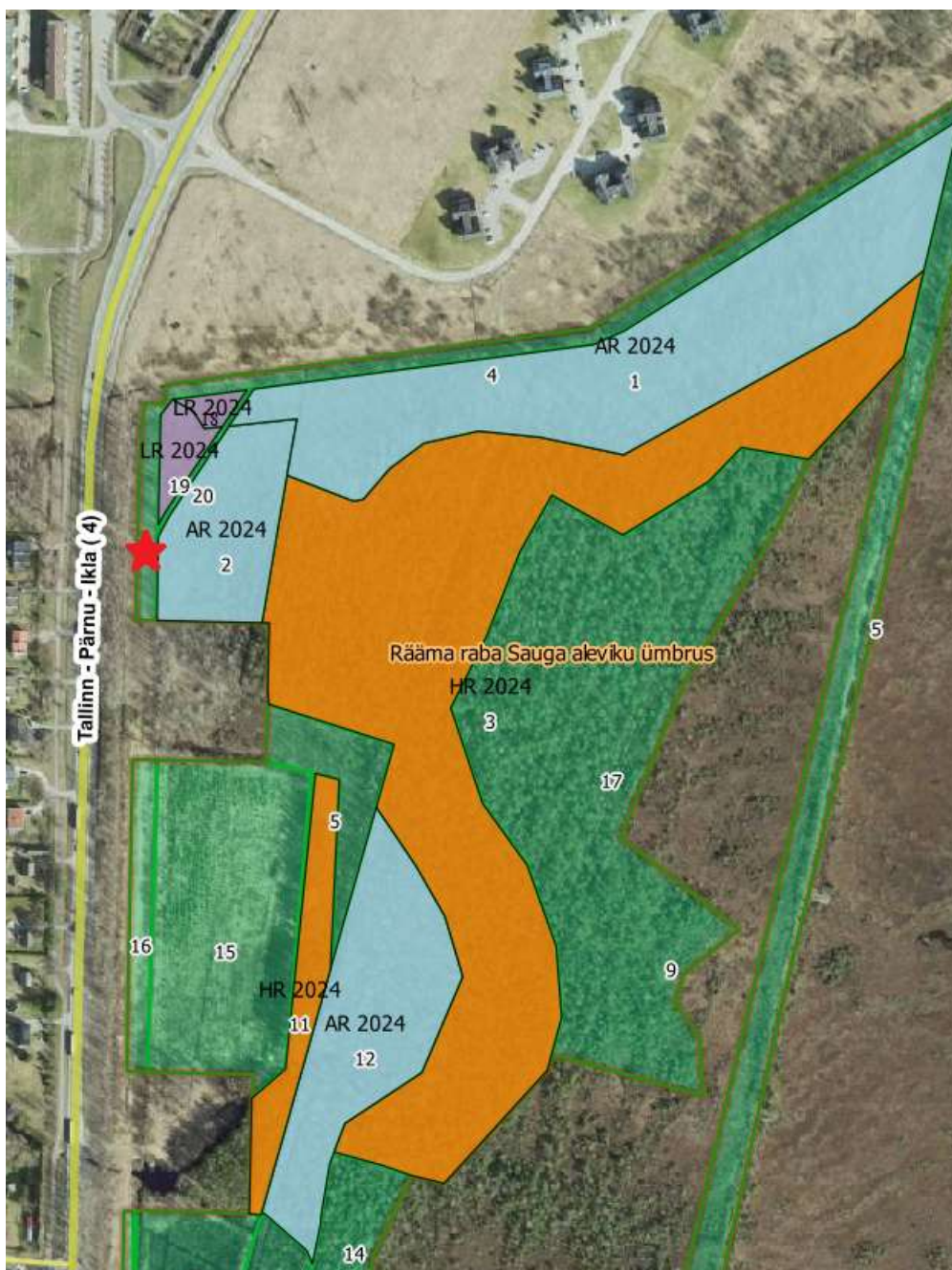
Aasta	Aegjärgkne raie	Harvendusraie	Lageraie
2024	6,60	7,60	0,30
Kokku	6,60	7,60	0,30

Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

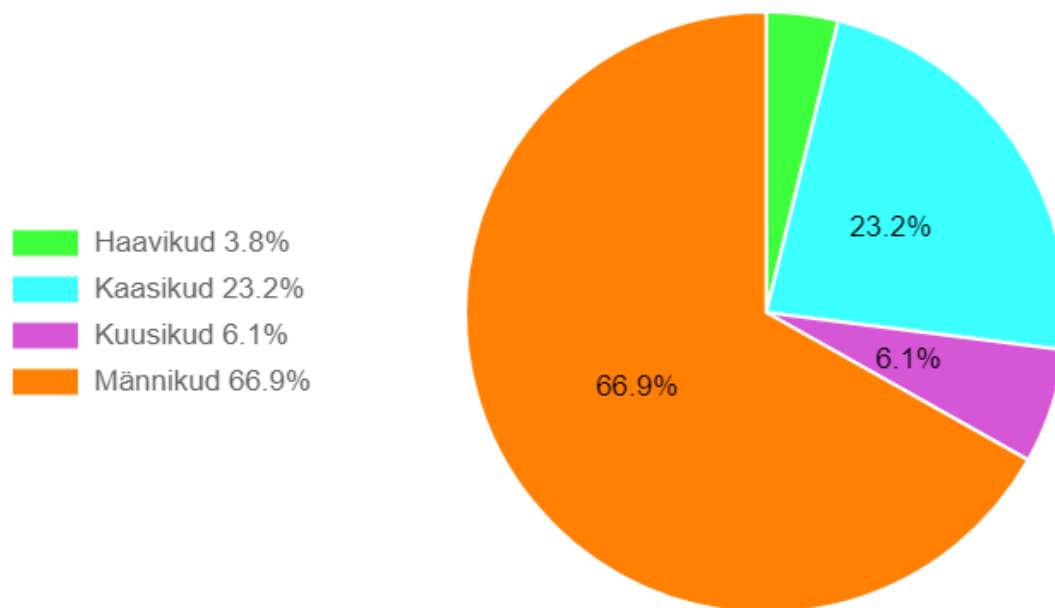
Kaart 2. Alal planeeritud raied plaani kehtivuse perioodil.

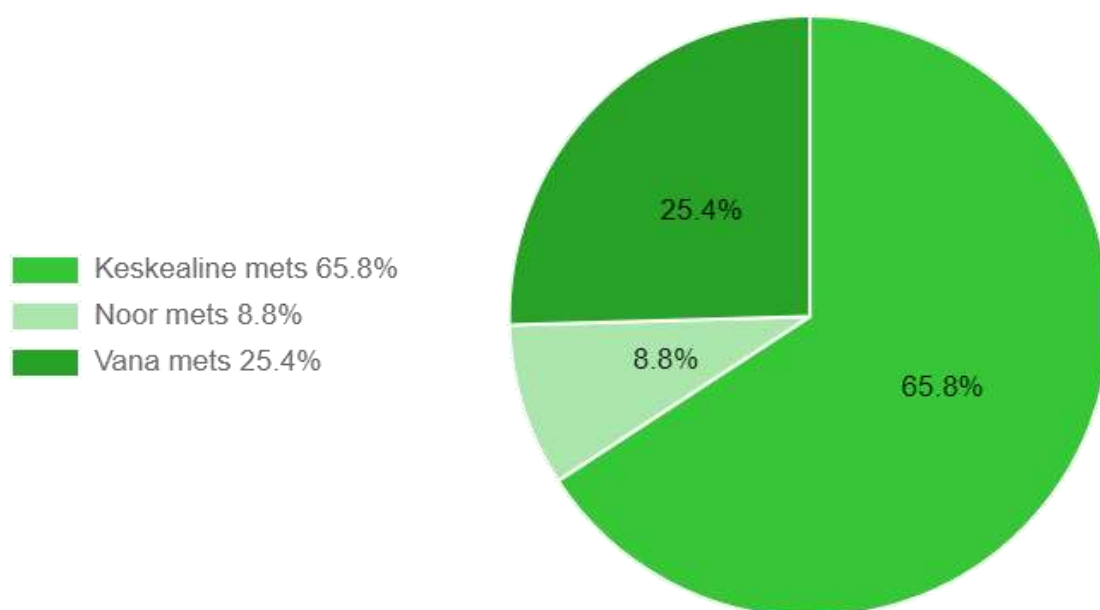
Kaart 3. Planeeritud raied lähemalt, koos orienteeruva laoplatsi asukohaga.

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Rääma raba Sauga aleviku ümbruse kõrgendatud avaliku huviga ala riigimetsades.

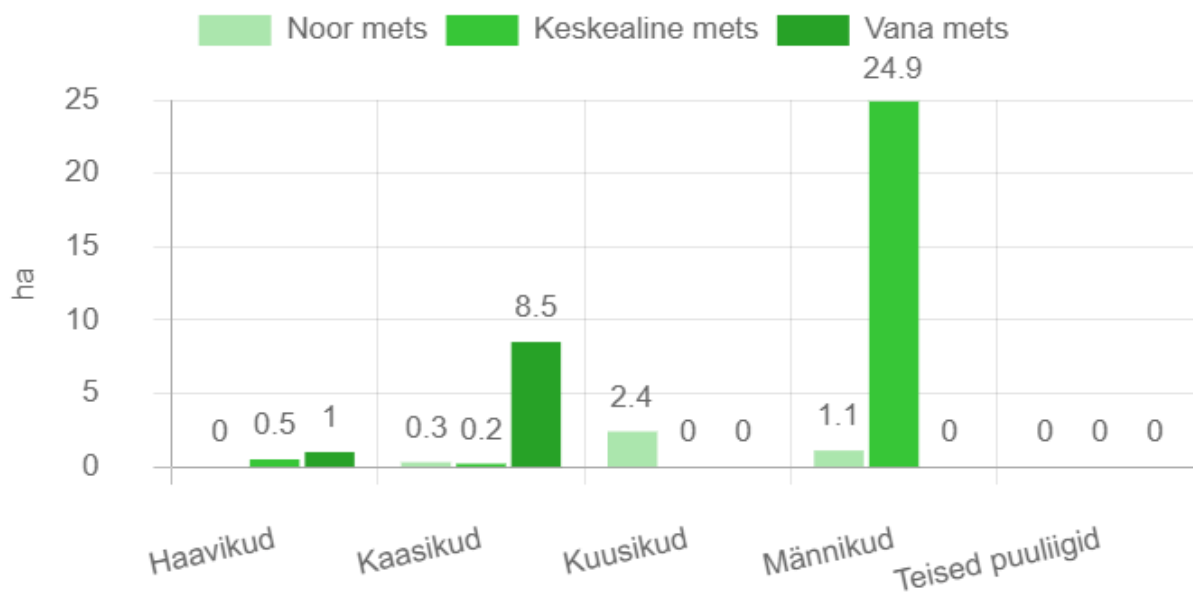
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
SJ002	1	Kaasikud	Aegjärkne raie	2024	Kask (looduslikult uuenev)	3.8
SJ002	2	Haavikud	Aegjärkne raie	2024	Haab (looduslikult uuenev)	1
SJ002	3	Männikud	Harvendusraie	2024	-	7
SJ002	11	Männikud	Harvendusraie	2024	-	0.6
SJ002	12	Kaasikud	Aegjärkne raie	2024	Kask (looduslikult uuenev)	1.8
SJ002	18	Kaasikud	Lageraie	2024	Kask (istutamine)	0.1
SJ002	19	Haavikud	Lageraie	2024	Kask (istutamine)	0.2

Joonis 5. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2033.

Joonis 6. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2033 (%).

Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites aastal 2033.

■ Küps mets
 ■ Keskealine mets
 ■ Noor mets
 ■ Rangelt kaitstav mets
 ■ RMK otsusega mittemajandatav mets
 ■ Mittemetsamaa

Kaart 4. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2033.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie ja turberaie

- **Lageraie (LR)** korral raiutakse langilt kõik puud, välja arvatud säilik- ja muud erinevatel põhjustel kasvama jäetavad puud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude, häilude või ribana pikema aja jooksul. Turberaie liigid on aegjärgne raie (**AR**), häilraie (**HL**) ja veerraie (**VE**).

Valikraiet (VR) tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja uusi puid on võimalik raiejärgselt välja kasvatada. Puid raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie (**VA**), harvendusraie (**HR**) ja sanitaarraie (**SR**).

- Nooremates metsades tehakse alale kasvama pandud puude hooldamist ja **valgustusraiet**, mille käigus tehakse neile puudele kasvuruumi .
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamusepuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.